

2019

Tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Tilintarkastusvalvonta
Patentti- ja rekisterihallitus
2.4.2020

SISÄLLYSLUETTELO

Tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti	2
1. Tilintarkastusalan markkinarakenne Suomessa 2018.....	2
1.1. Tilintarkastajien lukumäärä	2
1.2. Tilintarkastusten lukumäärä	4
2. PIE-tilintarkastusten markkinarakenne Suomessa 2018.....	5
2.1. PIE-määritelmä ja lukumäärät.....	5
2.2. PIE-asiakkuuksien keskittyminen lukumäärän mukaan	6
2.3. PIE-asiakkuuksien keskittyminen liikevaihdon mukaan	7
2.4. Palvelujen jakautuminen PIE-asiakkuuksissa	7
3. Laaduntarkastukset 2018.....	8

KUVALUETTELO

Kuva 1. Tilintarkastajien lukumäärä 30.6.2018

Kuva 2. Tilintarkastajien lukumäärä yhteisöittäin 30.6.2018

Kuva 3. Tilintarkastusten lukumäärä vuonna 2018

Kuva 4. Tilintarkastusten lukumäärä yhteisöittäin vuosina 2015 ja 2018

Kuva 5. PIE-tilintarkastusasiakkaat Suomessa vuonna 2018

Kuva 6. PIE-yhteisöjä tarkastavat tilintarkastusyhteisöt vuonna 2018

Kuva 7. PIE-tilintarkastusyhteisöjen markkinaosuudet lukumäärän perusteella vuonna 2018

Kuva 8. PIE-tilintarkastusyhteisöjen markkinaosuudet liikevaihdon perusteella vuonna 2018

Kuva 9. PIE-yhteisöjä tarkastavien tilintarkastusyhteisöjen liikevaihdon osa-alueet vuonna 2018

Tilintarkastusalan markkinaseurantaraportti

Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tilintarkastusvalvonta julkaisee tilintarkastusalan markkinaseurantaraportin tilintarkastusyhteisöiltä ja JHTT-yhteisöiltä keväällä 2019 kerätyistä tilintarkastusmarkkinatiedoista vuodelta 2018. Tiedot perustuvat tilintarkastusyhteisöjen 2019 antamiin valvontatietoilmoituksiin ja laskutusta varten antamiin tietoihin, ellei jäljempänä ole mainittu muuta lähdettä.

Tilintarkastusmarkkinoiden seuranta on PRH:n tilintarkastusvalvonnan lakisääteinen tehtävä. Se perustuu vuonna 2014 voimaantulleisiin EU:n Audit Reformin säännöksiin, EU:n parlamentin ja neuvoston asetuksen nro 537/2014 (ns. PIE-asetus) 27 artiklaan. Edellinen EU-tasoinen tilintarkastusmarkkinaselvitys tehtiin keväällä 2016.

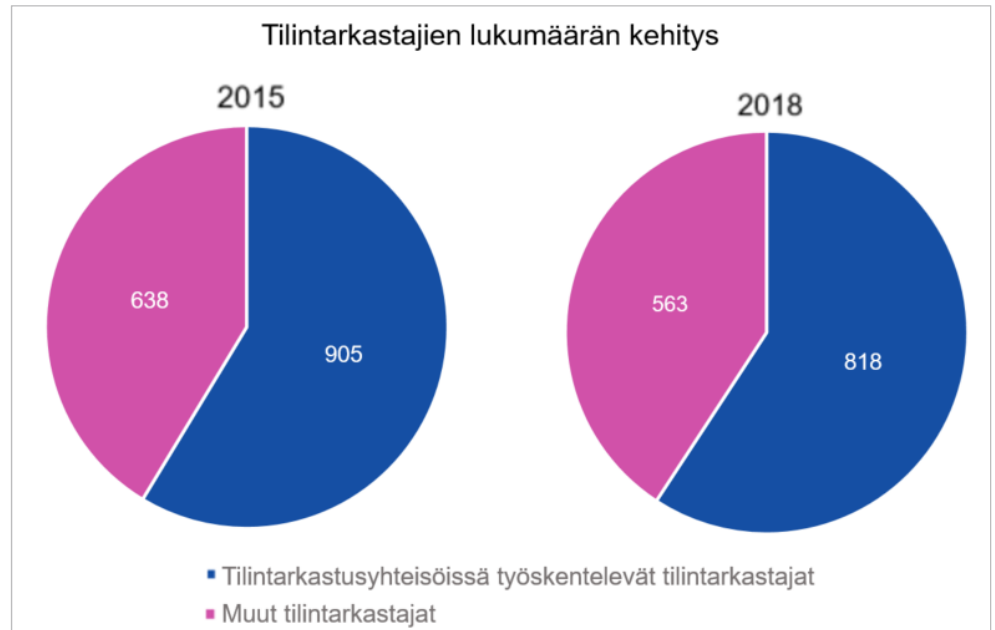
Selvityksen tarkoituksena on kerätä kansallisesti tietoja tilintarkastajista ja tilintarkastusmarkkinoista ja luoda tiedoista yhteinen EU:n tietokanta. Tilintarkastusmarkkinoita koskevaan tietokantaan kerättyjen tietojen avulla voidaan mm. seurata tilintarkastuksen riskejä, suunnitella ja kohdistaa valvontatoimia sekä kehittää tilintarkastusalaa. Tiedot palvelevat EU:ssa myös muiden viranomaisten toimintaa. Kun saatuja tietoja tilintarkastusmarkkinoiden laadusta ja kilpailusta analysoidaan, siitä on hyötyä tilintarkastusalan ja muun elinkeinoelämän kehittämiseksi.

PRH:n tilintarkastusvalvonnan laatimat taulukot toimitettiin kesäkuussa 2019 EU:n komissiolle. Komissio yhdistää EU-valtioiden kansallisten viranomaisten toimittamat tiedot EU-tason raportiksi. Komissio toimittaa kansalliset raportit myös eräille muille EU-viranomaisille. Tietoja EU-tasolla hallinnoi CEAOB (Committee of European Auditor Oversight Bodies). CEAOB on EU:n tasolla toimiva tilintarkastusalan valvontaviranomaisten yhteistyöelin, jonka asema ja tehtävät perustuvat EU:n tilintarkastusasetukseen 537/2014. CEAOB pyrkii muun muuassa tietoa jakamalla edistämään tilintarkastuksen laatua Euroopassa.

1. Tilintarkastusalan markkinarakenne Suomessa 2018

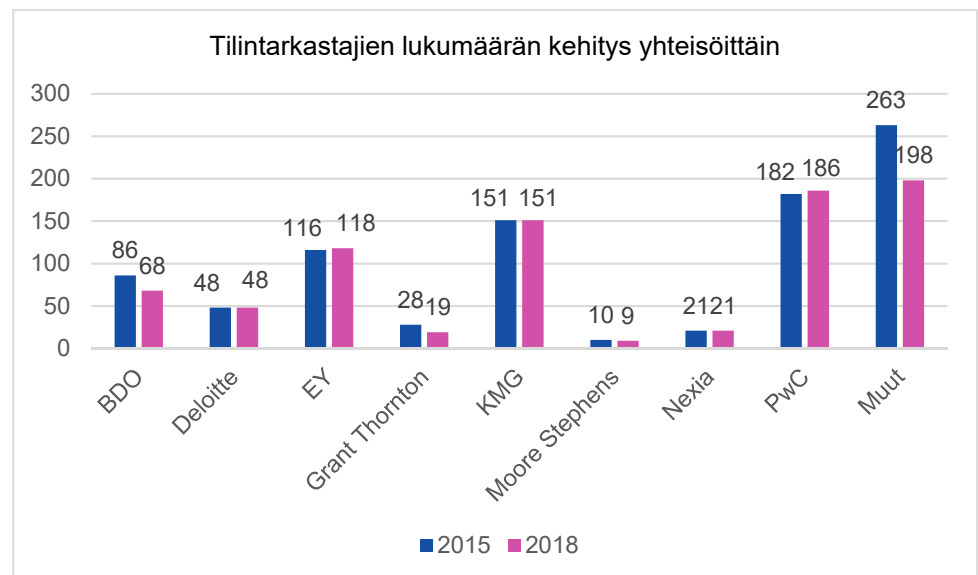
1.1. Tilintarkastajien lukumäärä

Suomessa oli 30.6.2018 tilintarkastajarekisterin mukaan 1381 tilintarkastajana toimivaa luonnollista henkilöä. Vuoden 2015 markkinaseurantaraporttiin verrattuna tilintarkastajien lukumäärä väheni 162 henkilöä. Valtaosa Suomessa toimivista tilintarkastajista toimii jonkin tilintarkastusyhteisön palveluksessa.

Kuva 1. Tilintarkastajien lukumäärä 30.6.2018

Suuri osa Suomessa tilintarkastusyhteisöjen palveluksessa toimivista tilintarkastajista toimii suurimpien tilintarkastusyhteisöjen palveluksessa. Markkinaseurannan EU-kysely koski suurimpia tilintarkastusyhteisöjä (kts. kuva 2). Niiden palveluksessa olevien tilintarkastajien lukumäärät jakautuivat tilintarkastusyhteisöjen ilmoitusten mukaan seuraavasti:

Kuva 2. Tilintarkastajien lukumäärä yhteisöittäin 30.6.2018

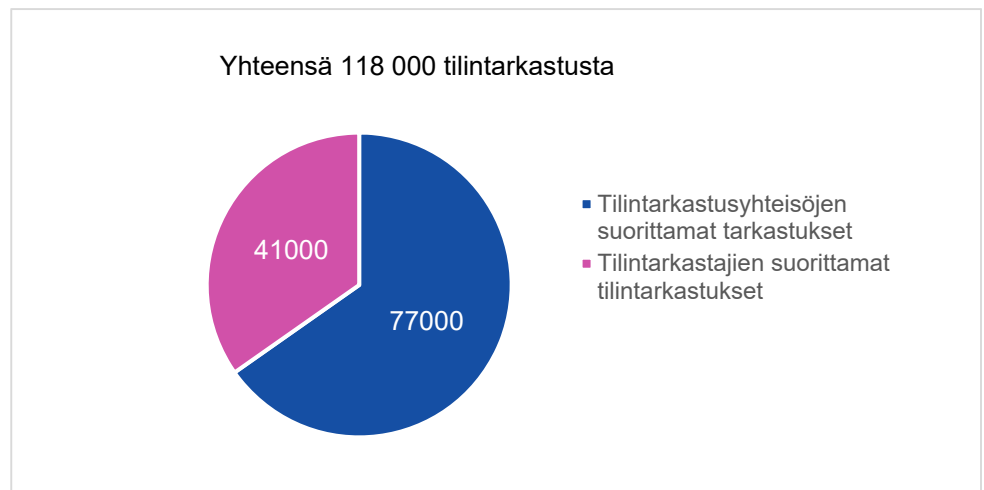
Verrattuna edelliseen markkinaselvitykseen vuodelta 2015, tilintarkastajien lukumäärä on pysynyt yhteisöittäin lähes ennallaan lukuunottamatta BDO:ta ja Grant Thorntonia. BDO:ssa tilintarkastajien lukumäärä on vähentynyt 21 % vertailukaudesta (Kts. Kuva 2. Tilintarkastajien lukumäärä yhteisöittäin 30.6.2018).

1.2. Tilintarkastusten lukumäärä

PRH:n tilintarkastusvalvonnan saamien tilintarkastajien valvontatietoilmoitusten mukaan Suomessa tehdään vuosittain noin 118 000 lakisääteistä tilintarkastusta ja annetaan sama määrä tilintarkastuskertomuksia. Edellä mainitussa lukumäärässä ovat myös julkisyhteisöjen lakisääteiset tilintarkastukset.

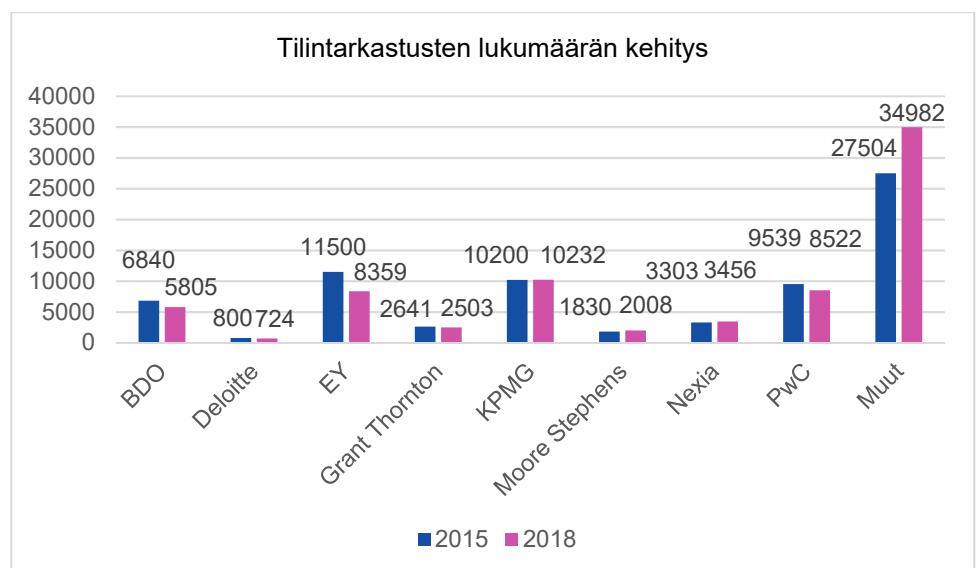
PRH:n tilintarkastusvalvonnan kyselyn perusteella tilintarkastusyhteisöt tekevät valtaosan tilintarkastuksista.

Noin 4 % lakisääteisistä tilintarkastuksista on niin sanottuja jaettuja toimeksiantoja, joissa tilintarkastajaksi on valittu ainakin yksi toinen tilintarkastaja.

Kuva 3. Tilintarkastusten lukumäärä vuonna 2018

Lakisääteisten tilintarkastusten toimeksiannot jakautuvat suurimmille tilintarkastusyhteisöille seuraavasti:

Kuva 4. Tilintarkastusten lukumäärä yhteisöittäin vuosina 2015 ja 2018

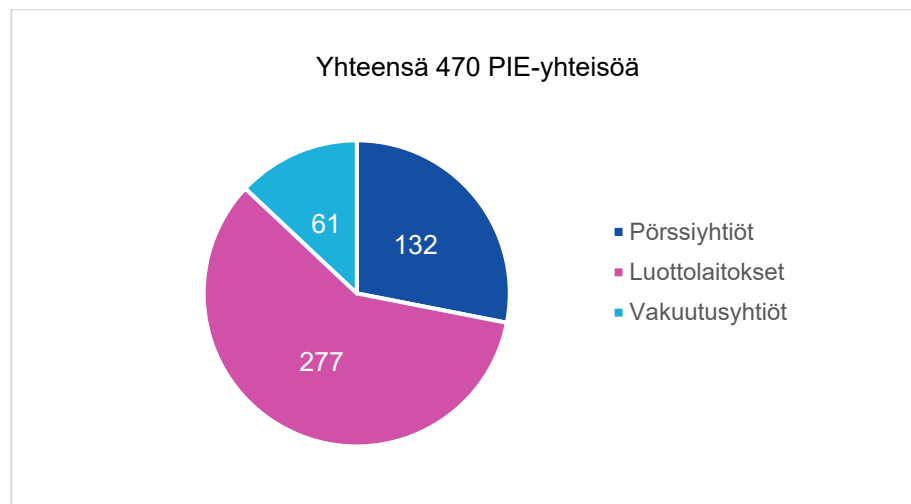
PRH:n tilintarkastusvalvonnan edellisessä markkinaseurantaraportissa (v. 2016) esitettiin arviona 130 000 lakisääteistä tilintarkastusta (v. 2015). Ero lukumäärissä johtuu käytetyistä lähteistä. Tilintarkastusten lukumäärän lasku perustuu osittain siihen, että tieto on tarkentunut vuoden 2015 vertailukaudesta. Markkinaseurantaraportin tiedot pohjautuvat nykyisin tilintarkastajien valvontatietoilmoitusten tietoihin. Aiemmin tilintarkastusten lukumäärän arviointi on perustunut tilastokeskuksen, tilintarkastusvalvonnan sekä kaupparekisterin tietoihin tilintarkastuksista.

2. PIE-tilintarkastusten markkinarakenne Suomessa 2018

2.1. PIE-määritelmä ja lukumäärät

Tilintarkastusasiakkaista osa on PIE-yhteisöjä (*Public Interest Entities*) eli yleisen edun kannalta merkittäviä yhteisöjä. Suomessa kirjanpitolain (1336/1997) mukaan PIE-yhteisöjä ovat pörssiyritykset, luottolaitokset ja vakuutusyritykset.¹

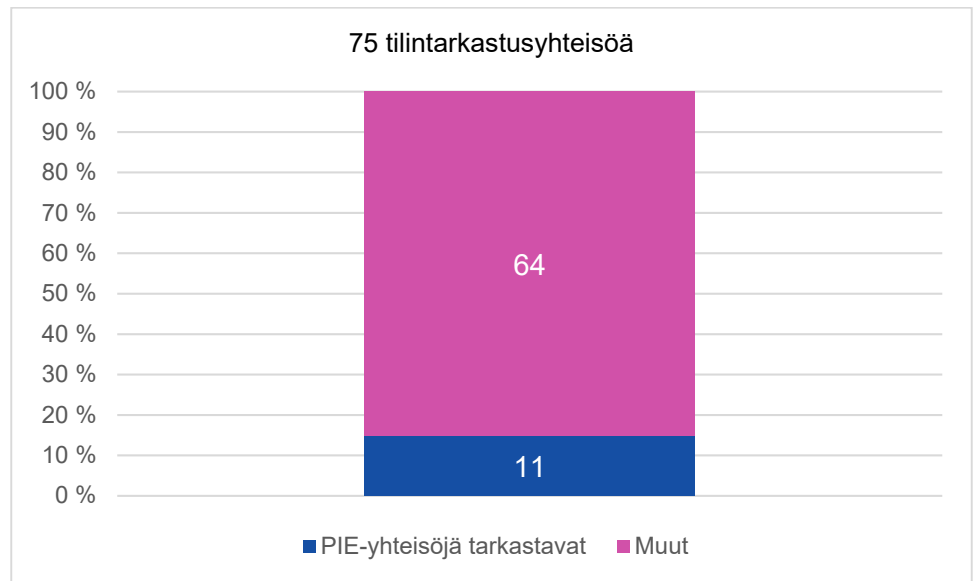
Tilintarkastusten kohteena olevat PIE-yhteisöt jakautuvat Suomessa seuraavasti:

Kuva 5. PIE-tilintarkastusasiakkaat Suomessa vuonna 2018

Tilintarkastusyhteisöistä 11:llä on Suomessa tilintarkastusasiakkaina PIE-yhteisö tai PIE-yhteisöjä.

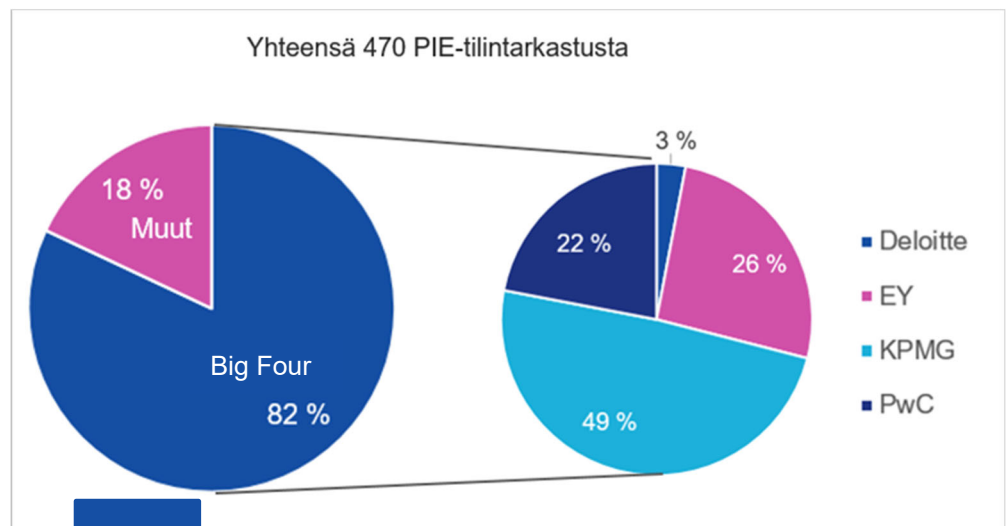
¹ Ks. tarkka määritelmä ja termit KPL 1:9.
Patentti- ja rekisterihallitus
Tilintarkastusvalvonta

Kuva 6. PIE-yhteisöjä tarkastavat tilintarkastusyhteisöt vuonna 2018

2.2. PIE-asiakkuuksien keskittyminen lukumäärän mukaan

Myös Suomessa PIE-tilintarkastukset ovat keskittyneet suurimmille tilintarkastusyhteisöille. PIE-asiakkaiden lukumäärän mukaan laskettuna neljällä suurimmalla (Big Four) tilintarkastusyhteisöllä on 82 % PIE-tilintarkastustoimeksiannoista.

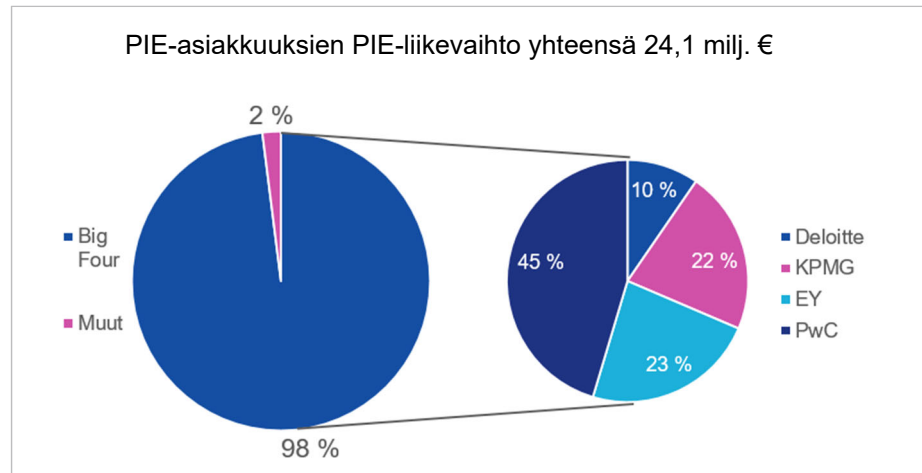

Kuva 7. PIE-tilintarkastusyhteisöjen markkinaosuudet lukumäärän perusteella 2018

KPMG:llä ja EY:llä on määrällisesti muita Big Four-yhteisöjä enemmän toimeksiantoja. KPMG:llä on selvästi enemmän luottolaitoksia asiakkaina kuin muilla tilintarkastusyhteisöillä. Luottolaitoksissa on myös pieniä paikallispankkeja, joita suurten tilintarkastusyhteisöjen ulkopuolella toimivilla tilintarkastajilla on asiakkaina.

2.3. PIE-asiakkuuksien keskittyminen liikevaihdon mukaan

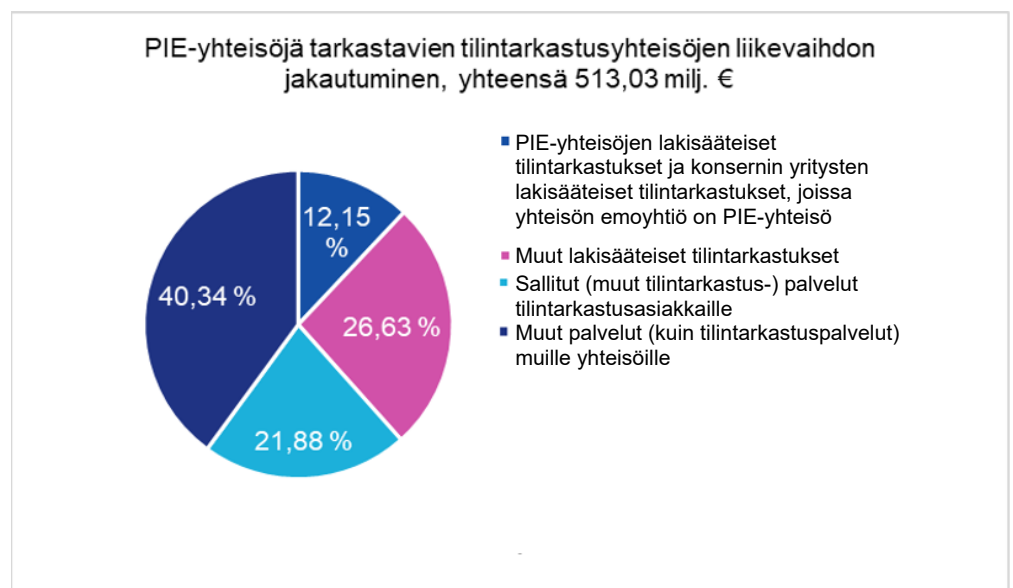
Tilintarkastusmarkkinoita voidaan tarkastella myös tilintarkastusyhteisöjen PIE-liikevaihdolla. Liikevaihdossa ovat PIE-yhteisöjen lakisääteisten tilintarkastusten palkkiot.

Kuva 8. PIE-tilintarkastusyhteisöjen markkinaosuudet PIE-liikevaihdon perusteella vuonna 2018

2.4. Palvelujen jakautuminen PIE-asiakkuuksissa

PIE-sektorilla toimivien tilintarkastusyhteisöjen koko liikevaihto PIE-asiakkuuksista tilintarkastusyhteisöjen avoimuusraporttien mukaan jakautuu seuraavasti: 1) PIE-yhteisöjen lakisääteiseen tilintarkastukseen ja konserniyritysten lakisääteiseen tilintarkastukseen, joissa yhteisön emoyhtiö on PIE-yhteisö; 2) muihin lakisääteisiin tilintarkastuksiin; 3) sallittuihin (muut tilintarkastus) palveluihin tilintarkastusasiakkaille sekä 4) muihin palveluihin (kuin tilintarkastuspalvelut) muille yhteisöille. Näiden osuudet PIE-sektorilla toimivissa tilintarkastusyhteisöissä jakautuvat yhteenlaskettuina vastausten mukaan seuraavasti:

Kuva 9. PIE-yhteisöjä tarkastavien tilintarkastusyhteisöjen liikevaihdon osa-alueet vuonna 2018

3. Laaduntarkastukset 2018

PRH:n tilintarkastusvalvonta on julkaissut vuosiraportin laaduntarkastuksista vuodelta 2018. Vuosiraportissa on kerrottu PIE-laaduntarkastuksista.

Vuosiraportti laaduntarkastuksista on luettavissa PRH:n verkkosivuilta:

https://www.prh.fi/stc/attachments/tilintarkastusvalvonta/Vuosiraportti_laaduntarkastuksista_2018.pdf